

Workshop 3: At lege gamle dage

*Hvordan kan møder med fortiden udvikle
elevernes historiske empati?*

Jelling - 2. Marts
Loa Bjerre – loib@ucl.dk

Program

- Et fortidsmøde
- Hvad er det og hvorfor er det vigtigt?
- Fortidsmøder og fælles mål
- Historisk tænkning og historisk empati
- Workshop
- Afrunding

To forbehold

- I får ikke redskaber til hvordan man *leger*, men hvordan man *fagliggør* legen og fortidsmødet, og *legitimerer* det som faglig praksis.
- Alt hvad jeg siger bygger på work in progress... der findes ikke noget begreb der hedder "fortidsmøde" – endnu!

Et fortidsmøde: En skorstensfejerdrengs død, 29. marts 1813

- Fortidens stemme...

Et møde med fortiden eller nutiden?

Måder at målsætte og stilladsere på:

1. Fokus på (nutids)refleksionen: overblik, kildekritik – og historiebevidsthed
2. Fokus på fortidsmødet: indlevelse som *empati* og *perspektivskift*.

Arbejder de to måder med eller imod hinanden?
(Andreas Körber ville nok sige MED)

Hvor sker fortidsmøder i undervisningen?

- Kildelæsning (skorstensfejerdrengen)
- Vikingedagbogen (fx i storyline-forløb)
- Paneldebatten (rollespil)
- Den historiske spillefilm, dokumentar eller dramadokumentar
- ...

Men om det er fortidens eller nutidens stemme de møder, afhænger af hvad I gør med det.

Masser af lektioner rummer ikke fortidens stemme fordi det ikke er i fokus, eller fordi der mangler faglige kriterier.

Hvorfor frisætte fortidsmødet fra nutidsrefleksionen (en gang imellem)?

- Historie som både gåde og videnskab. Fordybelsens gru og glæde eller brikker der falder på plads...
- *”Man var dummere og ondere i gamle dage”* – gør faget mere skade end gavn?
- Hvad tænder eleverne i historiefagets aktiviteter? (Maria Helleberg og 1600-tallet)

Fortidsmøder i Fælles Mål?

Fortidens stemme er ikke i fokus i fx:

- Tidslinjer
- Overbliksovelser
- Kildetræning
- Historiebrug (som I har lært om det i læreruddannelsen)

Dvs. ikke i nogen af kompetenceområderne? Jo, måske **Scenariekompetence!**

Men det kræver blik for det nye dobbelte i ”historiebrug”...

Bliver fortidens stemme syltet – og i så fald hvorfor?

- Ikke tydeligt i fælles mål (om end som underliggende forudsætning?)
- Samfundets forventning (og elevernes?)
- Den politiske agenda
- Den danske historiebevidsthedstradition og -praksis

Men er anderledes ude i verden:

Historisk tænkning og historisk empati

- Peter Seixas: *"The big 6 historical thinking concepts: historical significance, evidence, continuity and change, cause and consequence, historical perspectives, the ethical dimension"*.
- Sam Wineburg: *"Historical thinking and other unnatural acts"*. Historisk tænkning kræver pause fra nutiden.
- Historisk empati: **kontekstviden, perspektivskifte og affektiv tilknytning** som tre forskellige, men sammenhængende dimensioner.
- Historisk empati i forhold til historiebevidsthed? Dommeren og psykoanalytiker...
- Elever KAN historisk tænkning og empati – hvis de får lov, men tror faget handler om noget andet

Et fælles eksempel

Spørgsmål: *Også i dag lever mange millioner af mennesker som slaver. Hvilke forskelle og ligheder er der mellem at være slave i dag og tidligere? (Historie 7, Gyldendal, s. 95)*

Elevsvar:

- *Gruppe 1: I dag er det nok ikke så meget med pisk og tortur som i gamle dage. I hvert fald ikke lige så meget. Vi tror at der var langt mere tortur, blod, og sult blandt slaverne i gamle dage.*
- *Gruppe 2: idag er de søde ved dem, for mange år siden er de mega onde og slår dem.*
- *Gruppe 3: man arbejde begge to mod sin vilje. I dag har man lidt bedre forhold. Man er ikke helt så brutale i dag. Det er stadig normalt fattige mennesker.*

Hvad ville det empatiske elevudsagn have været – som afspejler kontekstviden, perspektivskifte, og affektiv tilknytning?

Omdan et forløb, så det kvalificerer fortidsmøder og historisk empati

Vælg enten

- 1) En stilladseret lege-aktivitet til indskoling/mellemtrin om vikingetiden (op imod dagbogscasen), eller
- 2) En stilladseret lege-aktivitet til udskoling om hvorfor Danmark deltog i slavehandelen i 1700-tallet (op imod panelcasen)

Kriterier:

- Alle tre empati-dimensioner skal spille sammen: kontekstviden, perspektivskifte, affektiv tilknytning.
- Husk forskellen på empati og sympati
- Husk balancen klog/dum og god/ond
- Husk faglige krav.

Produkt: Opgaveformulering, plan, eksempler på mål for gode og mindre gode elevsvar (tegn på læring).

Afrunding

- Er fortidsmødet en præmis for alt det andet der ligger i de tre kompetenceområder, eller er det noget ekstra, vi aldrig kommer til at kunne nå?